

РЕЗЮМЕТА

на научните трудове на д-р Евгений Герчев Кандиларов

представени за участие в конкурса за доцент по: **3.1. Социология, антропология и науки за културата (обществознание на страните от Източна Азия)** обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в Държавен вестник, бр.14/ 19.02.2016 г.

I. Монографии

1. *Кандиларов, Е.* Източна Азия и България. Изд. „Изток-Запад“. С., 2016, 319 с., ISBN 978-619-152-829-5.

Това е първото в българската историография монографично изследване посветено на някои по-важни аспекти от историческото и съвременно развитие на Източна Азия и на отношенията между България и страните от тази част на Азиатския континент. Трудът има за цел да даде отговор на въпроса каква е връзката между историческата съдба на този регион и България и може ли въобще да се говори за наличието на каквато и да било връзка? Какъв е интересът на България към страните от Източна Азия и обратно, имат ли тези държави интерес към една малка, балканска страна, получила своята национална независимост едва в последната четвърт на XIX век, следваща път на догонваща модернизация, бедна на ресурси, чийто политически живот се характеризира с чести кризи и нестабилност? Как и с какво регионът на Източна Азия става значим за световната политика и по какъв начин влиза в ползрението на България? Какво е мястото на Източноазиатския регион в общата българска външна политика в различните етапи от своето развитие през XX и началото на XXI век?

Първата част от книгата е посветена на различни аспекти от историята и от съвременното състояние на Източноазиатския регион. Това обаче е направено през призмата на развитието и доминацията на една от държавите в региона – Япония. Причината за това се корени не просто в тесните изследователски интереси и профил на автора като японист, но най-вече във факта, че през целия XX век Япония безспорно е водещата държава в Източна Азия. Още в края на XIX век тя категорично успява да заеме мястото на Китай в съществуващата от столетия „китайско-центрична“ система

на международните отношения в региона. Япония методично и целенасочено постига целта си първоначално да се превърне в регионален лидер, след което да стане равнопоставен партньор на Великите сили в глобален мащаб. Това не само се случва и оставя изключително дълбока и трайна следа в историята на Източна Азия и в историческата памет на отделните държави от региона, но също така има силно въздействие върху съвременното развитие на отношенията между държавите в тази част на света. Възходът на Япония, първоначално в регионален, а впоследствие и в глобален план, вероятно е причината именно тя, измежду всички останали Източноазиатски държави, да е първата силно привлякла вниманието на България и оставила трайно впечатление в колективното съзнание на българското общество още в периода непосредствено след освобождението. Япония е и първата азиатска държава, с която България установява дипломатически отношения. Това се случва в навечерието на Втората световна война, в хода на която двете държави се обвързват и като участници в т. нар. Тристранен пакт.

На анализ се подлагат ключови външнополитически концепции и ходове, знаменателни събития, оставили трайна следа в съзнанието и отношението както на източноазиатските общества, така и на тези в Европа и в частност, в България. Изключително важно за развитието на региона на Източна Азия е концепцията за пан-азиатизма, нейната употреба от страна на Япония и нейният провал, който води до задълбочаване на противоречията и разделенията в Източна Азия. Друга ключова тема е тази за съчетаването на традиционните ценности, култура, начин на мислене с модернизацията и технологичното развитие по европейски образец. Нещо, пред което са изправени всички Източноазиатски народи в стремежа си да се модернизират, следвайки Запада във всяко отношение. Трети изключително важен момент е начинът, по който Япония се трансформира след края на Втората световна война, като същевременно съхранява своите духовни устои и стремеж към ново възраждане и завръщане като регионален и световен лидер. Дори и след разгрома, който страната претърпява в края на Втората световна война, Япония успява да се възроди и да навакса пропуснатото, като се превръща в световен технологичен лидер и икономически гигант. Това се случва благодарение на спецификите на японската икономическа система и технологично и иновационно развитие, дало възможност за изграждането на истински функционираща Национална иновационна система. Този модел, дал повод да се говори за „японското чудо“ през 60-те години, в известен смисъл става пример за подражание

и на останалите държави от региона. Японският модел, проектиран, приложен и доказан в самата Япония, впоследствие е приложен с незначителни изменения и също така убедително потвърден в Южна Корея и Тайван и при особените географско-икономически и политически условия на Хонг Конг и Сингапур, а също и в третата вълна новоиндустриализиращи се източноазиатски държави – Тайланд, Индонезия и Малайзия. Макар и със силно изразен китайски почерк, следи от японския модел могат да се видят и в осъществявания процес в съвременен Китай.

В новите геополитически реалности на постепенно глобализацията се свят един от инструментите, които правят възможно променяне на представите за страната и трайно и дългосрочно въздействие, е т. нар. Културна дипломация, която също е подложена на анализ.

Монографията анализира следните въпроси: какво се случва през последните две десетилетия, свързани с две големи финансово-икономически кризи, засегнали пряко страните от Източна Азия? Защо японците наричат този период „времето на загубените две десетилетия“? Не е ли време Япония да отстъпи лидерската си позиция в регионален план на другата изключително динамично развиваща се държава през последните 15 години? Какво пречи и тежи на държавите от региона на Източна Азия да реализират своя път на регионално обединяване, било то в икономическата област, по примера на интеграционните процеси в Европа? Има ли исторически реминисценции, които пречат това да се случи и как те могат да бъдат преодоленни?

Втората част изследването е посветено конкретно на отношенията между България и отделните страни от региона на Източна Азия. Тук акцентът по-скоро пада върху Китайската народна република (КНР), Корейската народнодемократична република (КНДР) и Република Корея. Взаимоотношенията с тези държави се поставят и анализират в съответния исторически контекст, като стремежът на автора е да разкрие какви са основните мотиви на различните страни да общуват, какви са ползите, какви са проблемите и спорните въпроси. От такава гледна точка особено динамични са отношенията между България и КНР, които в годините на Студената война се определят от атмосферата в отношенията между КНР и СССР, а след края на глобалния идеологически и политически сблъсък, от прагматизма и реализма в позициите на двете държави с оглед бъдещото им в глобалната епоха.

Позицията на България по „корейския въпрос“ и отношенията на страната с двете корейски държави също е доста динамичен, но изключително превратен процес, преминаващ през различни фази на затопляне и охлаждане.

Що се отнася до отношенията между България и Япония, за да не повтаря друго изследване на автора, посветено изцяло на българо-японските отношения през втората половина на XX и началото на XXI век, в настоящото изследване е засегнат единствено въпросът по какъв начин Япония вижда българския преход към демокрация и пазарна икономика и какви са нейните предложения за модела на извършване на този преход. Тук отново основният концептуален въпрос, който се засяга, е този за различните подходи и модели на социалноикономическо развитие и ключовите разлики между тях – тези в Европа (вкл. Източна Европа) и тези в региона на Източна Азия, чиято ефективност и успешно приложение дават основание да се говори за „източноазиатско чудо“, а оттам и за модел на догонващо пазарно развитие на страните от Източна Азия като цивилизационен феномен.

Втората част от изследването е направено изцяло на базата на непубликувани документи от Дипломатическия Архив на Министерството на външните работи (ДА на МВНР) на Република България. За изясняване на конкретните политически решения е използвана голяма част от документацията на Политбюро на ЦК на БКП, фондовете на Министерския съвет, Съвета за икономическа взаимопомощ, Комитета за наука и технически прогрес и Комитета за култура, архива на Съвета за икономическа взаимопомощ и др. съхранявани в Държавна агенция Архиви.

2. Стефанов, Н., Кандиларов, Е. Япония. Икономика, технологии, иновации и управление. Изд. „Изток-Запад“. С., 2012, ISBN 987-619-152-130-2. (За участие в конкурса се прилагат частите, чийто автор е Е. Кандиларов: последния параграф от глава втора - „*Индустриална политика на Япония – основни етапи и направления*“, 276-312 и глава трета „*Технологично и иновационно развитие на Япония*“, 313-466).

В параграфът „Индустриална политика на Япония – основни етапи и направления“ за първи път в българската научна литература се прави обстоен анализ на японската индустриалната политика (*ко:гьо: сейсаку* – 工業政策) състояща се в целенасочени правителствени действия стимулиращи развитието на определени индустрии, фирми и други икономически актьори за постигането на по-широко формулирана икономическа

цел. На подробен анализ са подложени и всички инструменти на индустриалната политика разделени в четири главни категории: законодателни, планови, финансови и управленски, свързани с административното ръководство или т. нар. *гьо:сей шидо:* (行政指導). Същевременно изследването е разположено в хронологичен план, проследявайки етапите, спецификите и промените в японската индустриална политика от епохата Мейджи до началото на XXI век. Целта на изследването е да покаже ключовата роля и място на индустриалната политика в цялостното социално-икономическо развитие, модернизация и възход на Япония през XX век., дал основание да се говори за „японско икономическо чудо“. Анализът показва, че не става въпрос за „чудо“, а за целенасочена и систематична политика за постигане на конкретни социално-икономически цели.

В представената глава трета „Технологично развитие на Япония от периода Яйои до периода Едо“ „*нихонгиджуцу хаттен - яёои джидай-кара едо джидай-маде*“ (*日本技術発展-弥生時代から江戸時代まで*) за първи път в българската историография се прави подробен преглед на технологичния и иновационен прогрес на Япония от най-древни времена до наши дни. Анализирани са всички политически, гео-икономически, социални и културологични фактори, които оказват влияние върху развитието на технологиите и иновациите в Япония. Детайлният преглед и анализ на фактите разкрива съдържателната логика и механизмите на този процес. Изследването недвусмислено показва, че по отношение на технологичното и иновационно развитие в Япония е създадена национална система, която, ползвайки по най-умел начин геополитически, геоикономически и пр. предпоставки, създава вярна ориентация, акумулира нужния потенциал и активизира ключови фактори за технологично изпреварване в решаващи насоки на научно-техническия прогрес. Същевременно изследването се опитва да преодолее редица митове натрупани през годините, свеждащи високо-технологичното и иновационно развитие на Япония до някакъв вътрешно присъщ само за Япония и едва ли не неизменен във времето и пространството културно-духовен комплекс. Без да отрича наличието на такъв комплекс, анализът на развитието води до оценката, че той не е неизменен, а обратното – демонстрира изключителна динамика. За да може този комплекс да поддържа позитивното стопанско и технологично развитие на Япония се прилагат съзнателни и целенасочени усилия.

3. Кандиларов, Е. България и Япония. От Студената война към XXI век. Изд. „Дамян Яков“. С., 2009, ISBN 978 954 527 435 0. (За участие в конкурса се прилага само глава IV от книгата „*Годините на прехода: през „ново сътрудничество“ към „стратегическо партньорство“*“, 292-370, която не повтаря тематично и хронологически докторската дисертация на кандидата)

В представената за участие в конкурса IV глава от книгата със заглавие „*Годините на прехода: през „ново сътрудничество“ към „стратегическо партньорство“*“ представлява единственото по рода си изследване на политическите, икономическите и културни отношения между България и Япония в годините на прехода. Анализът, направен въз основа на богат и разностранен документален материал, показва, че когато България започва своя дълъг и продължителен преход към установяване на демократична политическа система и функционираща пазарна икономика, настъпва рязък поврат в българската външнополитическа ориентация. Правителствата от периода на прехода хвърлят всички свои усилия в опити за приобщаване на страната към Евроатлантическите военни и икономически структури – НАТО и Европейския съюз, което изисква неимоверни усилия за трансформиране на държавно-политическата и икономическата система. Този процес, поглъщащ цялата национална енергия на България, съпроводен със значителни социални трансформации и катаклизми, създава съвършено различни от предходната епоха условия за развитието на българо-японските отношения. С превръщането на България в развиваща се държава от третия свят, връзките с Япония изгубват своята равнопоставеност. За дълъг период от време отношенията между двете страни се развиват еднопосочно и в голяма степен се свеждат единствено до дейностите по официалната японска правителствена помощ, предоставяна на страната ни за справяне с трудностите на прехода. Променените акценти в българската външна политика през 90-те години, определени главно от стремежа за присъединяване на България към ЕС и НАТО поставят Япония в не особено привилегировано положение. Небалансираността в посоките на българската външнополитическа активност се отразява негативно на българо-японските отношения. Процесът е двустранен, защото през 90-те години японският интерес към Източна Европа също видимо отслабва. Така се стига до парадокса, че *“докато България и Япония са политически и идеологически ортогонални, икономическите отношения*

между тях са многократно по-добри, отколкото в периода след 1989 г., когато двете страни започват да се развиват в паралелна идеологическа рамка”.¹ В обяснението на причините за този парадокс се крие и отговорът на въпроса кои са основните движещи фактори на българо-японските отношения в периода на Студената война.

II. Статии и студии

4. **Кандиларов, Е.** Превъпласанията на принципа “Вако̀н йо:сай” (和魂洋才) в технологичното развитие на Япония (края на XIX-XX век). – В: *Япония – времена, духовност и перспективи*. Сборник доклади от научна конференция по повод 60-годишния юбилей на проф. дфн Бойка Цигова. С., 2012, 195-211.

Статията подлага социо-културен и социо-икономически анализ смисъла и значението на един от популярните лозунги издигнат в периода Мейджи, който в последствие се превръща в емблема на японското технологично развитие: „*Вако̀н йо:сай*” (和魂洋才), т.е. „Японски дух, западни знания (технология)”. Изследването показва, че за новите управляващи в Япония в този период става ясно, че ключът за догонването на индустриално напредналите западни държави е развитието и модернизация на производствените технологии на страната, което от друга страна е пряко свързано с развитието на научните изследвания и стимулирането на иновациите. Въпреки, че концепцията „Японски дух, западни знания (технология)” става популярен най-вече в епохата Мейджи на практика той има дълги традиции в японската история. Този лозунг представлява модификация и продължение на съществувалия повече от 1000 години преди това лозунг “*Вако̀н кансай*” (和魂漢才) т. е. “Японски дух, китайски знания”. На детайлен анализ са подложени иновациите в областта на транспорта, добивната и военната промишленост, корабостроенето и металургията, промените свързани с появата на електричеството в Япония, създаването на система за техническо образование в страната, както и Начало на научноизследователската и развойна дейност (НИРД) в страната. Статията недвусмислено показва, как далеч преди Япония да се превърне в емблема и пример за високотехнологично развита държава след

¹ Констатацията е направена от посланика на България в Япония акад. Блавест Сендов в Интервю с Е. Кандиларов от 16 декември 2005 г. в Токио.

Втората световна война, концепцията “*Японски дух, западни знания (технологии)*” започва да дава своите плодове поставяйки основата, върху която Страната на изгряващото слънце, не само ще достигне и ще надмине развитите индустриални държави, но и ще се заеме позицията на всепризнат световен технологичен лидер и източник на научно-технически иновации.

5. **Кандиларов, Е.** Екология и иновации – примерът на Япония – В: *Екология и хуманизъм, Хуманитарни измерения и аспекти на екологическите проблеми*. Съст. Проф. д.п.н. Любен Димитров и доц. д.с.н. Максим Мизов. С., 2013, 128-137.

В статията се анализира факта, че при провеждането на политика за индустриално и технологично догонване и модернизация в годините след Втората световна война, Япония съвсем естествено се сблъсква с редица тежки екологични проблеми, които влизат осезаемо в полезрението на политиката и стават съществена част на прехода от екстензивен към интензивен тип икономическо развитие. Този преход е характерен за Страната на изгряващото слънце в периода от втората половина на 60-те и през 70-те години на ХХ век., когато наблюдаваме забележителна демонстрация на иновационно развитие, повлияно в известна степен от екологични фактори (без да се абсолютизира този елемент, тъй като има и множество чисто икономически параметри, които влияят на иновационното развитие). Изследването анализира причините довели до включването на екологичните фактори като постоянна константа при разработването и реализирането на дадени технологични иновации (свързани не само с индустриалното производство, но и с множество други сфери на човешката дейност). Всичко това дава възможност Япония да се превърне в емблематичен пример за една от най-високоразвитите индустриални държави, която залага в основата на своето бъдещо икономическо развитие иновации свързани с разработването на екологични технологии и екологични производства, възприемани като ключ към новите индустриални практики на ХХІ век.

6. **Кандиларов, Е.** Конфуцианството и етиката на солидарността в Япония – В: *Морал и етика на солидарността в съвременното общество*. Съст. Доц. Емилия Маринова, проф. Максим Мизов. С., 2016, 370-378., ISBN 978-619-160-604-7.

В статията се анализира взаимовръзката между конфуцианството и етиката на солидарността в съвременното японско общество. Проучването показва, че ценностите и принципите на конфуцианската етика, особено етиката на солидарността, остават живи и играят огромна роля в съвременното японско общество. Това явление може да бъде ясно видяно не само на национално равнище, но е особено жизнено и ясно различимо най-вече на локално общностно ниво. Всеизвестно е, че японците от векове разчитат най-вече на усилията и предприемчивостта си, но не само като отделни индивиди, а едновременно с това и като членове на дадени общности. Едно от основните различия на японското общество от западния тип цивилизация се състои именно в специфичното чувство за общност и общостен дух. Редица автори определят това, като същност на японското общество. Най-добрият пример за реализиране на етиката на солидарността в съвременното японско общество са изградените и функциониращи неформални организации в рамките на т. нар. локални общности в Япония. Японското общество безспорно се характеризира с развита общностна култура, която се запазва и съхранява през вековете и изпълнява важна роля и функция дори и в съвременното постмодерно общество. В Япония несъмнено съществуват силни социални връзки между индивидите в рамките на групите към които принадлежат. Тя е общество, в което социалната отговорност и дългът към общността са с водещо значение, въпреки все по-силно навлизащия под западно влияние, индивидуализъм, както и въздействието, което оказват върху обществото и неговите структури процесите на модернизация, индустриализация, урбанизация, масовата култура и пост-модернизацията и предизвиканите от тях социални трансформации.

7. **Кандиларов, Е.** Събитията на площад „Тянанмън“ през юни 1989 г. и съдбата на „Петата модернизация“ в КНР – *Левицата* – истории, реалности, перспективи. С., 2015, 338-352, ISBN 978-619-160-513-2.

За първи път в българската научна литература в това изследване се прави многофакторен анализ на разбирането на китайското ръководство от края на 70-те години на XX век в лицето на Дън Сяопин за същината на политическата система и нейната модернизация. През 1978 г., когато Дън Сяопин обявява, че реформата в Китай ще следва стратегията за *“четирите модернизации”* – в селското стопанство, в индустриалното производство, в сферата на науката и технологиите и в областта на

отбраната той категорично отхвърля стремежите към “*петата модернизация*”, разбрана като демократизация по западен образец. Според китайския лидер основен гарант за успешното провеждане на икономическите реформи е ръководната роля на ККП, която от своя страна гарантира и устоите на държавата. Анализът показва, че когато китайският лидер вижда как дискусиите относно западната демокрация в китайското общество в края на 80-те години, могат да се превърнат в опасност за управлението на комунистическата партия, той твърдо слага край на това, без да се притеснява от евентуални международни реакции. По време на събитията на площад „Тянанмън” през лятото на 1989 г. Дън Сяопин показва категорично, че няма намерение да проявява сдържаност към преките и дори към скритите предизвикателства пред монопола на комунистическата партия и стабилността на властта в страната, която единствено може да гарантира успешното продължаване на икономическите реформи. Изследването показва също, че въпреки всичко, идеите за реформиране на политическата система в Китай продължават да бъдат интерпретирани от китайските ръководители в края на XX и началото на XXI век с аргумента, че успешното провеждане на икономическата реформа е невъзможно без реформиране на политическата система, но основното условие е това да става постепенно, без да се променя ръководната роля на ККП и без да се допуска създаването на опозиционни партии и на многопартийна система. В заключението на изследването се поставя въпроса за това как идеите за реформа в политическата система кореспондира с последната идейна иновация ланзирана от Си Дзинпин тази за осъществяването на т. нар. “Китайска мечта”.

8. **Кандиларов, Е.** Отношенията между България и КНР в контекста на “перестройката” в СССР – В: *Страните от Източна, Южна и Югоизточна Азия и света – взаимоотношения и взаимодействия*, София 2013. Сборник с материали от национална научна конференция с международно участие проведена на 29 ноември 2013, посветена на 125 годишнината от създаването на СУ „Св.Климент Охридски. Университетско издателство „Св.Климент Охридски“, С. 2015, 104-120, ISBN 978-954-07-3932-8.

В статията се подлага на анализ една хипотеза, която устойчиво битова в обществено-политическото съзнание на част от българското общество в годините на

прехода. В своите "Мемоари" бившият български партиен и държавен ръководител Тодор Живков твърди, че в последния етап от неговото управление, по време на съветската "перестройка" провеждана от Михаил Горбачов, той се обръща към стратегическите предимства на китайския модел, на реформите, провеждани от Дън Сяопин. Живков твърди, че той се опитва да следва Китай като по-ефективен и успешен модел на реформи на социалистическата система и това е причината за влошаването на българо-съветските отношения, което в последствие се превръща в причина за свалянето на Живков чрез вътрешно-партиен преврат, организиран и подкрепен от Съветския съюз. Въз основа на множество непубликувани документи от българските държавни и дипломатически архиви изследването има за цел да отговори на въпросите: имат ли е реално въздействие реформите на Дън Сяопин върху България и влияят ли по някакъв начин на решенията и действията на българското правителство в 80-те години? Вярно ли е, че България поема по китайския модел и единствената причина да не продължи тази тенденция е свалянето на Тодор Живков? Възможно ли е прилагането на китайски модел в българските реалности? В заключение изследването опровергава въпросната хипотеза и показва, че безспорно, резултатите от китайските реформи впечатляват изключително много Тодор Живков и той не крие желанието си България да почерпи опит, както и да се възползва по най-прагматичния начин от възможностите, които предлага сближаването с Китай в икономически, научно-технологичен и политически план. Но това съвсем не означава опит за прилагане на т. нар. "китайски модел" в България.

9. *Kandilarov, E.* Political and Economic Relations Between Bulgaria and Republic of Korea after the end of the Cold War – In: *Общество, икономика и култура в България и Корея след освобождението*. Международна научна конференция 2013. Доклади и съобщения. Ред. проф. д-р Александър Федотов и доц. д-р Ким Со Ънг. С., 2013, 117-135, ISBN: 978-619-7084-01-6.

На базата на богат и разнообразен документален материал статията анализира развитието на политическите и икономическите отношения между България и Република Корея след края на Студената война. Изследването ясно показва, че въпреки закъснелия старт на тези отношения, те имат значително положително развитие, независимо от трудностите, през които преминават двете страни в този период.

Анализът на диалога между България и Южна Корея показва как икономическите отношения дават тласък на политическите, но също така и на културните, образователните, научните и др. отношения. Освен това, изучаването на двустранните отношения показва, че Корея е по-активната страна и този факт е от голямо значение за установяването на стабилни и дълготрайни отношения. В противен случай, може би това не би било възможно, тъй като, за съжаление, България в годините на прехода фокусира външнополитическите си усилия основно в една посока и това води до значителен дисбаланс на българските международни отношения в района на Източна Азия. Всички тези фактори спомагат за това Република Корея да стане един от най-важните икономически и политически партньори на България в района на Източна Азия, както и вторият по големина инвеститор в българската икономика от източноазиатските държави. Политическите и икономическите отношения стават благоприятна среда и са предпоставка за бързото развитие на българо-корейските културни, образователни, научни и всякакъв друг вид отношения.

10. *Kandilarov, E.* Bulgaria and the Democratic People's Republic of Korea (DPRK) – political, Economic, Scientific and Technical Relations during 70s and 80s (Analysis based on Documents from the Archive of the Council for Mutual Economic Assistance (CMEA) and the Bulgarian Ministry of Foreign Affairs – In: *Декolonизация и развитие на обществото* (Сравнително изследване между България и Корея). София, 2016, с. 200-210; ISBN 978-619-7084-16-0.

В статията за първи път в българската научна литература се поставят на анализ политическите, икономическите и научно-техническите връзки и отношения между България и КНДР въз основа на непубликувани документи от архивите на СИБ и МВнР. Ключово важен момент за активизиране на политиката на България спрямо КНДР са взаимните посещения на ръководителите на двете държави – Тодор Живков и Ким Ир Сен през 1973 г., 1975 г., 1984 г. и 1985 г. Срещите и разговорите между делегациите на двете страни са анализирани и поставени в контекста на международната политика в годините на Студената война. Безспорно двустранните посещения играят ролята на катализатор както на българо-севернокорейските отношения, така и на отношенията между КНДР и Източния блок като цяло. Проучването на документите показва, че през 70-те години България приема

изключително подробна и разгърната програма за развитие на българо-северно-корейските отношения в политически, икономически и културен план. В сферата на икономическото и научно-техническото сътрудничество и външотърговския обмен програмата предвижда коопериране в сферата на различни производства, специализация и изграждане на комплектни обекти, подписване на спогодби и договори между отделни министерства, както и разширяване на мероприятията за взаимно изучаване на опита на двете страни в областта на икономиката, науката и техниката. Вследствие на това през втората половина на 70-те и през 80-те години между България и КНДР се подписват поредица от спогодби за икономическо и научно-техническо сътрудничество в областта на производството на електрокари, мотокари, корабостроенето, металорежещите машини и инструменти, химическа и фармацевтична промишленост. Анализът показва, че КНДР се превръща в един от важните икономически и търговски партньори на България в годините на Студената война, където страната успява да изнася своето индустриално производство.

11. **Kandilarov, E.** Bulgaria and the Democratic People's Republic of Korea (DPRK) during the Cold War Period (a Look from Bulgarian Archives). – In: *Outlining the Korean Society*. Edited by: Prof. Dr. Habil Alexander Fedotov and Prof. Dr. Svetla Karteva-Dancheva. Sofia 2015, 274-281, ISBN: 978-619-7084-15-3.

Статията представлява първият опит за обобщена, цялостна панорама на отношенията между България и КНДР в годините на Студената война. Въз основа на непубликувани архивни документи от различни колекции и фондове на българските държавни архиви и архива на Министерството на външните работи се проследяват различни аспекти на отношенията между България и КНДР по време на Студената война. Изследването откроява основните етапи и ключовите моменти в отношенията между двете страни, както и спецификата на тези отношения на фона на международните отношения в Източна Азия и в рамките на външната политика на България в периода на Студената война.

12. **Kandilarov, E., Kim Soyoungh.** Bulgaria and Democratic People's Republic of Korea (DPRK) During 1960s and the Beginning of 70S of the XX century – Between Beijing and Moscow – *Bulgarian Historical Review / Revue Bulgare d'Histoire*, 2016, № 3-4.

(Под печат) – към документите за конкурса е приложен, подписан от доц. д-р Ким Со Йънг, разделителен протокол за авторските приноси в тази съвместна публикация, според който приносите на двамата автори са равностойни.

Изследването се основава на различни все още непубликувани архивни материали, които за първи път се включват в научен оборот. Документите, които са използвани за анализа, са част от различни колекции и фондове на български държавен архив и архива на българското външно министерство. Някои от документите са част от фондовете на архива на Българската комунистическа партия, които отново се съхраняват в рамките на Държавна агенция Архиви. Изследването проследява динамиката на остри промени в отношенията между България и КНДР по време на Студената война в контекста на драматичния сблъсък в рамките на международното комунистическо движение причинен от съветско-китайския разрив в началото на 60-те години на XX век. Чрез анализа на отношенията между България, от една страна, известна като най-верен съюзник на Съветския съюз по време на Студената война, и КНДР от другата страна, която се явява една от най-чувствителните точки в рамките на биполярно глобалното съперничество между двете суперсили, може да бъде проследена също позицията и действията на Северна Корея в рамките на съветско-китайския разрив, както и позицията на СССР към КНДР по време на драматичната промяна на цялата парадигма на Студената война в Източна Азия от края на 60-те и началото на 70-те години. В публикацията за първи път се разглежда разразият се през август 1962 г. между България и КНДР се дипломатически скандал, който довежда почти до скъсване отношенията между двете държави. Конкретната причина за скандала е инцидент с четирима севернокорейски студенти в България, които искат и получават от българската страна политическо убежище.